

SVOBODNA SLOVENIJA

LETO (AÑO) LIV (48)

Štev. (Nº) 39

ESLOVENIA LIBRE

BUENOS AIRES

12 de octubre - 12. oktobra 1995

PAVLINA DOBOVŠEK

Obletnica Zveze slovenskih mater in žena

Ob 29. obletnici obstoja naše Zveze se moje misli povračajo v leto 1965, ko nas je dr. Jure Rode vzpodbujal, da naj se slovenske žene povežemo med seboj, da si bomo pomagale druga drugi, pa tudi da poskrbimo za rojake, ki so v tujem svetu ostali sami. Tista leta so bila še težka za nas — ne samo gmotno, temveč tudi čustveno, saj se je možnost povratka v domovino skoraj docela odmaknila. Komunistična oblast v domovini se je utrdila in Tito si je v svetu znal dobiti, če že ne ugleda, pa vsaj priznanje — seveda na podlagi prikrivanja resničnih razmer v Jugoslaviji. Dosegel je celo, da je skupaj z angleško kraljico zasadel drevo miru ter podpisal listino o pravicah človeka...

V nenehnem polstoletnem popotovanju po svetu smo žene in matere marsikaj doživele. Vedno pa nas je spremljalo domotožje, ki nas vse do danes ni zapustilo. Ko smo ustanovljale Zvezo, so bile naše misli uprte v domovino, ki nas ni priznala in še manj spoštovala. Enostavno nas je izbrisala. Doživele pa smo, da smo dobili lastno, samostojno državo. Naše veselje je bilo veliko, saj se je uresničil tisočletni sen Slovencev. Kakor mnogi v domovini, smo tudi me upale, da bo nova oblast popravila nam storjene krivice ter da bo med vojno in po njej umorjenim rojakom uradno vrnila dobro ime, kar jim pripada po vseh pravicah človeka. Z razočaranjem pa po štirih letih samostojnosti ugotavljamo, da

naša pričakovanja in želje, katere smo gojili dolga leta, niso izpolnjene. Morda, ker je v naši domovini prehod iz diktature težak, morda ker nam je težko preiti iz nasilno vraščene marksistične miselnosti v svobodno, človeka naravno razmišljanje? Dejstvo je, da je petdesetletno komunistično nadvladje terjalo mnogo žrtev, ne samo fizičnih, temveč tudi duhovnih in se zato ljudstvo zaradi duhovne plitkosti vedno bolj predaja materialističnemu permisivizmu in s tem spreminja lestvico vrednot. Zato tudi izgleda, da zaradi petdesetletnega enoumja še ne zna vrednotiti popolne svobode.

V štiriletni samostojnosti se je pa le že marsikaj spremenilo, četudi ne v takšni meri, kakor smo pričakovali. Zato ne smemo postati malodušne! Upati moramo, kakor smo zaupale pet desetletij, da bosta resnica in pravica le prevladali laž in samopašnost. Kakor smo dosedaj molile, molimo še v naprej za duhovno prerojenje slovenskega naroda, da bo zaživel v resnično svobodni in pravni državi!

Simbol Zveze slovenskih mater in žena je srce, v katerem je izražena naša ljubezen do slovenstva. Zato zaupamo v obstoj slovenskega naroda — saj „narodi ne izginejo čez noč“ — kakor je napisal torontski nadškof Alojzij Ambrožič!

Drage matere in žene — ljubezen je moč, ker nas hrani in druži. Zato se razdajamo z njo v naših ožjih in širših družinah!

Zgodilo se je v Sloveniji

DR. ALOJZIJ KRALJ
NOVI REKTOR

Na tajnih volitvah za novega rektorja Univerze v Ljubljani je z 18 dobljenimi glasovi prepričljivo zmagal dr. Alojzij Kralj s Fakultete za elektrotehniko in računalništvo.

Že v prvem krogu je zanj glasovala večina rednih profesorjev — članov senata, medtem ko sta dr. Dušan Keber in dr. Niko Toš dobila po pet glasov, dr. Alenka Šelih pa štiri.

Alojziju Kralju je dveletni mandat izročil dozdajšnji rektor dr. Miha Tišler in pri tem menil, da je za univerzo pomembnejše usklajevanje kot preglasovanje, saj je univerza skupnost različnih članic. Rektor bo moral doseči večjo avtonomijo tako za članice kot za univerzo, je še dodal.

POUK O RELIGIJI —
DA ALI NE?

Obvezni izbirni predmet religije in etike v osnovnih šolah je poslance državnega zbora razdelil v dva tabora.

Opozicijski poslanci, SKD in del LDS podpirajo vladni predlog za uvedbo takšnega pouka, ZLDS in trdi del LDS pa mu nasprotujeta. Poslanci se bodo morali odločiti za eno od treh možnosti: ali v šolah kot obvezni izbirni predmet dovolijo pouk religije in etike (to predlaga SKD) ali pa samo nekonfesionalni pouk religije in etike (kar predlaga šolski minister Slavko Gaber). Zadnja možnost je odprava takšne ponudbe.

(K temu nam je Socialdemokratska stranka poslala naslednje poročilo):

V parlamentu je končana druga obravnava svežnja šolskih zakonov. SDSS je vložila preko petdeset amandmajev, vendar je glasovalni stroj vladajoče koalicije tudi tokrat večino dopolnil zavrnil. Največ razburjenja je povzročilo v drugi obravnavi sprejeto dopolnilo o uvedbi obveznega izbirnega nekonfesionalnega predmeta religije in etike v osnovne šole. Poslanci Združene liste (nekdanji komunisti) so zavrnili predlog kot popolnoma nesprejemljiv, kasneje pa so na tiskovni konferenci zagrožili, da bodo v primeru sprejetja omenjenega

dopolnila tudi v tretjem branju sprožili postopek za „vseljidski referendum“. Poslanci Združene liste, ki se neprestano sklicujejo na socialno državo, so zavrnili tudi predlog SDSS o brezplačni malici in brezplačnemu vrtcu za družino, katerih dohodek na družinskega člana ne presega 30 odstotkov povprečne plače v Republiki Sloveniji.

POGOVOR O PRORAČUNU

Slovenska vlada je 5. oktobra razpravljala o proračunu za leto 1996, pred sejo pa so se sestali predstavniki vladajoče koalicije (LDS, SKD in ZLSD). Vlada naj bi proračun sprejela prihodnji tork, zatem pa bi ga posredovala palamentu. Koaliicijske stranke se strinjajo, da proračun ne sme preseči predvidenih 570 milijard tolarjev, imajo pa različne poglede na to, koliko proračunskih sredstev naj bi bilo namenjenih posameznim resorjem. Premier Janez Drnovšek vztraja, naj bo rast proračuna in javne porabe nižja od pričakovane rasti družbenega proizvoda. Sredstva pa bo treba realno zmanjšati pri vseh ministrstvih, saj bodo prihodnje leto v Sloveniji uvedli nekatere nove izdatke, med njimi otroški dodatek, poleg tega je vse večji pritisk v zdravstveni in pokojninski blagajni, začeti pa bo treba tudi z odplačevanjem obveznosti iz naslova sukcesije. Ministri imajo seveda različne poglede na to, kateri izdatki so prednostni, zato je po mnenju premiera usklajevanje zelo težko. (STA)

Predavanje o Sloveniji

Univerza Belgrano v Buenos Airesu, ki je ena najpomembnejših zasebnih univerz v Argentini, ima vsak teden v mesecih septembru, oktobru in novembru predavanja o problematiki evropskih držav in Evropske skupnosti na katedri za Evropsko skupnost. Tokrat je bilo povabljenih veleposlaništvo Republike Slovenije. Odpravnik poslov prof. Matjaž Puc je govoril o temi „Slovenija med preteklostjo in bodočnostjo“, častni konzul Herman Zupan pa je govoril o „Slovenski poti proti Evropski skupnosti“, v četrtek, 5. oktobra. Po predavanju sta oba odgovarjala na številna vprašanja. Prof. Puc je govoril predvsem o geografski podobi Slovenije in njeni politični zgodovini, H. Zupan pa je prikazal ekonomske procese v Sloveniji.

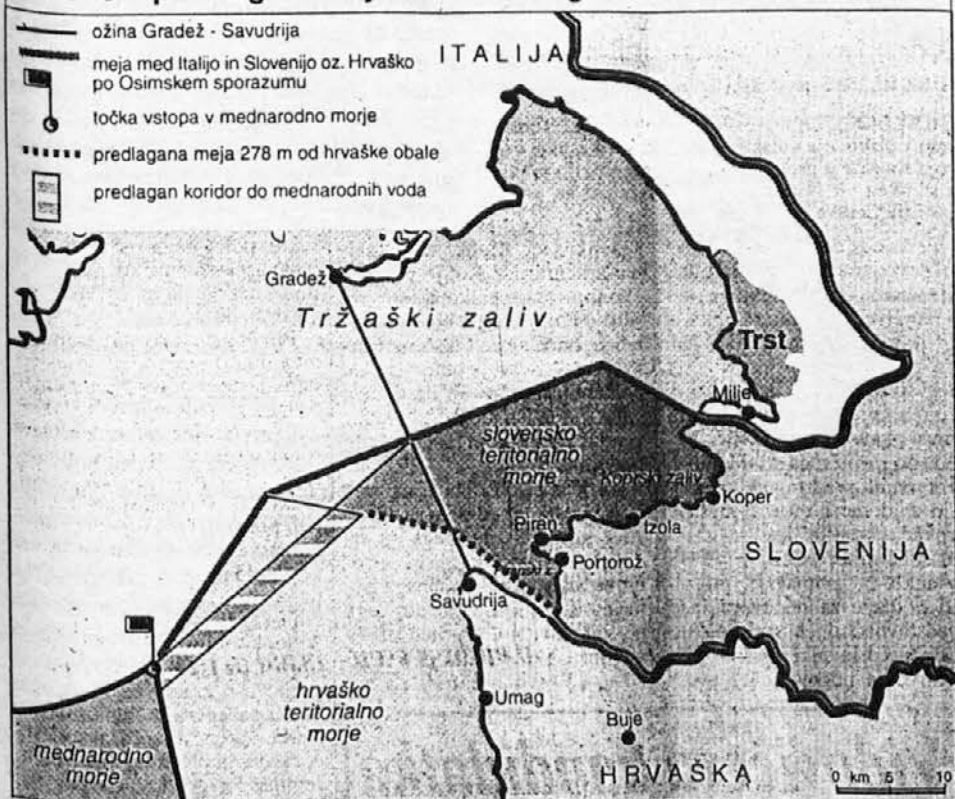
Predavanji sta bili uspešni, saj je bil fenomen Slovenije dobro in jasno predstavljen. Poslušalcev je bilo več kot 150, od teh veliko študentov. Tudi druge univerze se že zanimajo za podobna predavanja, saj Slovenija v Argentini še ni bila dobro predstavljena na univerzitetni ravni.

Državna meja med Slovenijo in Hrvaško — območja neusklajenosti

1. občina Lendava - meja ob Muri
2. občina Ormož - meja ob Dravi
3. občina Brežice - meja ob sotočju Save in Sotli
4. občina Novo mesto - meja po Trdinovem vrhu
5. občina Metlika - meja K.O. Sekulič
6. občina Cerklja - meja v snežniških gozdovih
7. občina Piran - meja K.O. Sečovlje
8. meja v Piranskem zalivu - različice

Slovenski predlog razmejitve Piranskega zaliva

Kot smo poročali je Slovenija predlagala Hrvaški nov načrt za razmejitev Piranskega zaliva. Meja bi potekala 278 m od hrvaške obale, tako da bi praktično ves zaliv prišel pod Slovenijo; obenem pa bi iz slovenskega teritorialnega morja potekal koridor skozi hrvaško morje do točke, kjer

bi se vključil v mednarodno morje.

Na sliki desno pa prikazujemo območje na slovensko-hrvaški meji, ki še niso dokončno določena, komu pripadajo. Večinoma so to manjša nesoglasja med katastrskimi zapiski v obeh državah ali pa so upoštevane različne struge mejnih rek.

Prof. dr. Helga Glušič v Argentini

Na povabilo Slovenske kulturne akcije (SKA) in Izselskega društva Slovenija v svetu je v četrtek, 12. oktobra univ. prof. dr. Helga Glušič odpotovala v Argentino.

Dr. Helga Glušič je predavateljica na katedri za novejšo slovensko književnost, od leta 1979 do 1981 je bila prodekanica Filozofske fakultete ter od 1978 do 1985 predsednica Komisije za lektorate slovenskega jezika na tujih univerzah. Njena predavanja in mentorstvo obsegajo tematiko slovenske sodobne književnosti, predvsem pripovedne proze, mladinsko književnost in na podiplomskem študiju tudi tematiko pouka književnosti. Poleg predavateljskega dela FF v Ljubljani je predavala še v Mariboru, Zagrebu, Trstu, Benetkah, Vidmu in v Celovcu. Leta 1977 je predavala v ZDA na univerzi Harvard o slovenski književnosti 20. stoletja. Od 1988 do 1987 je predavala slovenski jezik in književnost ter srbski in hrvaški jezik kot gostujoči profesor s Fulbrightovo štipendijo na dveh univerzah v ZDA (Kansas University, Lawrence in Indiana University, Bloomington).

Kot mentor je vzgojila šest doktorjev znanosti in štirinajst magistrstov s področja slovenske književnosti.

Objavila je številne literarne kritike, razprave in članke v različnih revijah (v zadnjem času tudi v Meddobju). Nekateri članki so prevedeni v nemški, nizozemski, angleški, madžarski, italijanski in arabski jezik. Leta 1990 je predavala na Debeljakovem simpoziju v Škofji Loku, lani pa je dr. Glušičeva predavala o izselski književnosti na simpoziju, ki ga je organiziralo Izselsko društvo Slovenije v svetu ob 40-letnici Slovenske kulturne akcije, in preučila ta del slovenskega leposlovja na visoki strokovni ravni. Letos je SKA na pobudo

SVS že vključila dve njeni predavanji v program kulturnih srečanj za mesec oktober.

Prvi bo v torek, 17. oktobra, na slovenskem veleposlaništvu v Buenos Airesu (Sodobna književnost v Sloveniji). Ob tej priložnosti bo tudi sprejem skupin v Argentini živečih slovenskih književnikov in kulturnikov. Drugi bo v soboto, 21. v Slovenski hiši v Buenos Airesu (O slovenski emigrantski književnosti). V petek, 27. oktobra bo v Slovenski hiši okrogla miza s člani Slovenskega katoliškega akademskega starešinstva in SKA. Predvideno je tudi srečanje s profesorji srednješolskega tečaja Marko Bajuk.

Namen tega obiska je omogočiti našim izselscem strokovni pregled slovenske književnosti, prof. dr. Glušičevi pa neposredni stik s slovenskimi ustvarjalci v Argentini.

Boštjan Kocmur

Logaški oktet potuje v Argentino

Logaški oktet danes potuje na tritedensko turnejo k Slovincem v Argentino. Tja jih je povabilo petdeset logaških družin; te so v sodelovanju s slovenskimi društvi pripravile dvanajst koncertov od Buenos Airesa do Bariloche in Mendoze.

Logaški pevci s tem gostovanjem pra-

znujejo petindvajsetletnico uspešnega nastopanja doma in v tujini. Spored so oblikovali skupaj z umetniškim vodjem Tomažem Tozonom. Posebej za to gostovanje so pripravili argentinsko pesem, saj jih čaka nastop pred mednarodnim občinstvom v eni največjih dvoran na svetu, v buenosaireskem gledališču Teatro Colón.

P. S. - „Slovenec“

Oktet v San Justu (foto: Marko Vomberger)

IZ ŽIVLJENJA V ARGENTINI

Tone Mizerit

To pot se je sreča obrnila drugam. Do konca septembra se je vladi vse smehljalo, oktober pa se je pričel pod znamenjem opozicije. Če se je prve dni septembra vlada še lahko ponašala z zmago v Santa Fe, tretjem argentinskem volilnem okrožju, kjer gospodarska in socialna kriza razsaja kot malokje, je to pot doživela v sami prestolnici nepričakovano hud poraz.

KO SE VOLI SVOBODNO

Rezultat volitev je vsem znan. Zmagala je predstavica Solidarne fronte Graciela Fernández Meijide in dosegla skoraj 46%. Nepričakovano je drugo mesto zasedel radikal Vanossi z 24,2%, na tretjem mestu pa je ostal vladni kandidat Erman González z 22,6%.

Številke so važne, ko kažejo ogromno razliko v prid Fronte. Bolj zanimivo pa je ozadje, to kar iz teh števil lahko razberemo. Pravzaprav prestolnica ni bila nikoli naklonjena peronizmu, ne pod Peronom ne za njim. Vedno so zmagovali radikali. Ko je Alfonsín padel zaradi lastne nezmožnosti, je kljub temu mesto Buenos Aires podpiralo radikale. Pojav liberalcev je nekoliko spremenil položaj in nekajkrat so Alsogarayevi kandidati zmagali v posameznih mestnih okrožjih.

V takem stanju je na poslanskih volitvah leta 1993 prav Erman González pogazil radikale in dosegel eno maloštevilnih peronističnih zmag v prestolnici. Zato ga je Menem določil kot kandidata za senatorsko mesto. Ni bil izvoljen na notranjih volitvah in čeprav nobena skupina ni direktno nasprotovala tej kandidaturi, ni imel jasne zaslombe stranke in njegova kampanja je bila kaj šibka. Tudi dejstvo, da stanje letošnjega oktobra ni enako kot pred dvema letoma, je pripomoglo k slabemu rezultatu. A glavno v tem je, da je prav v prestolnici Fronta solidarne dežele, ta nova čudna „srednje-desna“ politična formacija našla pripraven teren za rast in razvoj.

Vendar je končno odločilno vplivala ena okoliščina na volilni rezultat. Pred kratkim smo pisali, da „zmaguje model“, to je, da volilci kljub težkemu socialnemu položaju soglašajo z gospodarsko stabilnostjo, ki jim jo zagotavlja Menemova vlada. V tem sklopu je razumeti dejstvo, da so razne ankete še pred enim mesecem kazale kot zmagovalca peronističnega kandidata. Tudi pred enim mesecem so ankete kazale, da skoro polovica volilcev še ni vedela, koga bi volili. Čim so se ljudje zavedli, da se voli le enega samega senatorja in da ta rezultat direktno ne bo nič vplival na razvoj vladnega delovanja, v istem razmerju je rastle število volilcev, ki so se odločali za Fronto.

Tako pridemo k tisti točki, s katero so opazovalci in politikologi razlagali izredno Menemovo zmago maja letošnjega leta: ljudje niso volili svobodno, volili so s strahom: vsi so se bali, kaj bo, če Menem izgubi, in vsi so dvomili, da bi Bordón, kljub poštenosti, vladni izkušnosti kot guverner in soglašanju v bistvenih potez z gospodarskim načrtom, sploh mogel voditi državo. Ta strah je končno odločil izredno Menemovo zmago.

A sedaj se ni bilo ničesar bati. Volilci so lahko svobodno in brez pomislekov volili. Izrazili so mnenje o vladi in njenem delovanju. Tega so se tudi dobro zave-

dali kandidati opozicije, ki so med kampanjo najbolj napadali korupcijo v vladi, medtem ko so predlagali zlasti bolj pošteno in ljudem bolj koristno delovanje. V tem smislu je prišlo do nekega spontanega, neodgovornega sporazuma med radikali in frentisti, ki se med seboj niso napadali, marveč skupno udarjali po vladi in njenem kandidatu.

Tudi izbira vladnega kandidata ni bila najboljša. Dejstvo, da je Erman González zasedel že številne vladne funkcije, da je bil tudi že kandidat, zmagal, a potem mesto prepustil drugemu ter šel „mašit luknje“ kjer je bilo bolj potrebno, je tudi negativno vplivalo. Volilci so imeli vtis, da ga je vlada izbrala za senatorskega kandidata le zato, ker je že enkrat zmagal v prestolnici, ne ker bi smatrala, da je mož potreben na senatorskem mestu. Prav obratno kot pri Solidarnosti fronti ali med radikali. Pravzaprav je bil od vseh treh še „najboljši“ kandidat Vanossi, po zmožnosti, izobraženosti in parlamentarni izkušnji. Toda bistveno so prebivalci mesta hoteli vladi pokazati svoje nezadovoljstvo. In to pot so se lahko izrazili res svobodno.

ČUDNA BODOČNOST

Osmega oktobra je bila za vlado „črna nedelja“. Komaj tretje mesto v prestolnici; poraz v provinci Neuquén, kjer je na guvernerskih volitvah zmagala provincijska stranka družine Sapag (Movimiento Popular Neuquino); in poraz v provinci Chaco, kjer je v drugem krogu (ballotage) radikalni kandidat Angel Rozas premagal dosedanjega guvernerja Teneva (50,83% proti 49,17%).

Nobeden teh porazov ne ogroža delovanja vlade, ne njene parlamentarne premoči, saj bo po 10. decembru, ko nastopijo novoizvoljeni poslanci in senatorji, imela lastno večino v obeh kongresnih zbornicah.

A kaže, da državljani na splošno niso zadovoljni s to vlado, katero podpirajo, ker se boje spremembe. Kot smo že večkrat zapisali, dejansko ni „resne“ politične alternative sedanjemu gospodarskemu, ne političnemu modelu. Radikali so popolnoma zapravili svoj politični kredit, ko je Alfonsín klavarno propadel kot predsednik; in zatem še, ko je Angeloz tudi kot guverner, doživel polom ob koncu svojega mandata v Córdoba. Težave, ki jih ima bivši radikalni predsedniški kandidat Massaccesi kot guverner v Río Negro, kjer je prav te dni prišlo do novih protestov in izgrediv, ne pripomorejo k zaupljivosti do radikalne stranke in njenih kandidatov. Sploh težave, na katere naletava radikalizem, da bi samemu sebi izbral zanesljivo vodstvo, govore o stanju, iz katerega se stranka ne more izkoptati.

Kar se Solidarnostne fronte tiče se kaže kot nova možna sila. A prav tako ne vzbuja zanimanja zaradi svoje politične mladosti. Da je mera težav polna, oba glavna voditelja Chacho Alvarez in Bordón ne moreta uspešno rešiti vprašanja, kdo vodi in koliko oblasti ima vsak znotraj Fronte. Nenehno trenje med obema je eden glavnih vzrokov, da stranka ne raste, kot bi lahko. Graciela Fernández Meijide je nova, presenetljiva osebnost, ki je s svojo sedanjo zmago dospela na nedvomno tretje mesto v stranki. A njena politična bodočnost ni jasna. Stara je 64 let, njena politična pot se je začela komaj leta 1983. Sploh Fronti še vedno primanjkuje struktura „stranke“, ker je zmes uskov, samoglavih skupin, manjših strank in stranic.

Moč ima le kot opozicija, ki zahteva poštenost od vlade. Prva „vladna“ preizkušnja Fronte se šele začne sedaj, ko je njen kandidat zmagal kot župan v Rosario, drugem največjem argentinskem mestu. A to je tudi vse. In pa dejstvo, da bi nedvomno zopet zmagal Menem, če bi bile danes predsedniške volitve.

OB PETDESETLETNICI SE NAŠI SPOMINI VRAČAJO V VETRINJ

Govor Staneta Snoja na obletnici Slomškovega doma v Ramos Mejiji

Begunci iz taborišča Lienz smo to kopijo Marije Pomagaj prvokrat zagledali v nedeljo 19. avgusta 1945. Kakšne razmere in okoliščine so botrovale ob blagoslovitvi te podobe? Lahko rečemo, da so bili za nas to časi ločitve, časi težkih življenjskih odločitev in slovesa.

Ločiti smo se morali od domovine. Čez noč smo postali brezpravni begunci, izgubili domove, vse imetje, ostali brez služb in na tujem. Edina streha in naše imetje je bilo vetrinjsko zvezdasto nebo.

Druga ločitev, ki smo jo občutili še bridkeje, ker je bila dokončna, pa je bilo slovo od naših očetov, bratov, fantov — domobrancev. Ko se je odkrila resnica o njihovi vrnitvi v Titovino, smo se zgrozili ob slutnji, da se bo zgodilo nekaj hudega. Nismo pa pričakovali, da bomo priče najstrašnejšemu zločinu v slovenski zgodovini, ki se je lahko zgodil samo pod okriljem brezbožnega komunizma v svoji satanski pošastnosti pod krinko narodnoosvobodilne borbe. Kar smo takrat občutili sorodniki pomorjenih, ko smo zvedeli za način mučenja in smrti, je izrazil govornik, ki sem ga nedavno slišal v Sloveniji, ko je dejal: „Če bi hotel partizansko mučenje domobrancev in njihov pomor označiti kot zverinsko, bi delal krivico — zverinam!“

Ista pot, po kateri so šli domobranci, pa je čakala tudi nas — civilne begunce. Angleško poveljstvo 5. armadnega zbora v Celovcu je izdalo ukaz, da se takoj za zadnjim domobranskim transportom, ki je odšel 31. maja 1945, začnejo vračati civilisti vseh jugoslovanskih narodnosti iz vseh taborišč Avstrije in Italije. Če bi se to uresničilo, bi danes večine nas ne bilo tukaj. Mnogi bi bili pobiti, vsi brez izjeme bi pa šli skozi takšno trpljenje, ki bi nas zaznamovalo za vse življenje. Zdi se mi, da se nekdanji begunci premalo zavedamo, česa nas je tiste dni rešil dr. Valentin Meršol, vodja slovenskega begunskega taborišča v Vetrinju. Zato je prav, če navedem nekaj zgodovinskih podatkov iz dni, ko se je odločala naša usoda. Povedal bom, kakor sem nedavno slišal v Tinjah na Koroškem iz ust pričevalca in zgodovinarja Johna Corsellisa, katerega se starejši spominjamo prav iz Vetrinja, lienskega taborišča in Spittala, kjer je imel socialno skrb za begunce, in bo čez nekaj tednov med nami na obisku.

Tole so njegovi podatki:

Angleška vojska je vse slovenske begunce, vojake in druge, po njihovem prihodu prve dni maja, poslala v Vetrinj, kjer je na obsežnem polju odprla dve taborišči: vojaško, pod poveljstvom poročnika 5. korpusa Hamesa in civilno, katerega je bil poveljnik major Barre, po rodu Kanadčan. Nato je navedel obe odredbi angleške vojske, ki sta v maju 1945 dejansko obsodili na smrt desetisoče jugoslovanskih vojakov in civilistov.

Prvo odredbo je izdalo 17. maja 1945 glavno poveljstvo 5. armadnega zbora v Celovcu. Bila je naslovljena na poveljnike divizij tega korpusa in se glasi:

Vse osebe jugoslovanskega porekla na območju korpusa bodo predane Titovim silam, brž ko bo mogoče. Vse te enote bodo takoj razorožene, ne sme pa se jim povedati, kam gredo.

Druga odredba je šest dni kasneje — 23. maja — razširila prvo odredbo še na civiliste. Prišla je iz Italije, iz glavnega poveljstva zavezniških sil v Caserti in se glasi:

Vse Jugoslovane na področju 8. armade morate vrniti v Jugoslavijo, razen v primeru, ko bi bila potrebna za to sila...

Corsellis je nato citiral nekaj odstavkov iz spominov dr. Meršola, katerega je bil begunski svet v Vetrinju izvolil za vodja taborišča in je bil kot tak potrjen tudi od

angleškega poveljnika taborišča, majorja Barreja.

31. maja je dr. Meršol spremljal majorja Barreja in neko sestro Rdečega križa v porodnišnico, kjer je bilo nekaj begunk na zdravljenju. Ko so se popoldne vrnili v taborišče, je dobil major Barre sporočilo, da mora takoj k poveljniku vojaškega taborišča v zadevi vrnitve slovenskih beguncov v Jugoslavijo. „Takrat sem prvič slišal,“ piše dr. Meršol, „da bodo tudi civilni begunci vrnjeni. Rekel sem majorju:

Torej je le res, da Angleži vračajo begunce v Jugoslavijo, kjer bodo mučeni in pobiti? Najprej so poslali vojake, zdaj pa je vrsta na nas civiliste! Prav do sedaj nismo verjeli, da so Angleži zmožni laži in prevare, a dejstva kažejo to nečastno resnico.

Na te besede je major Barre prebledel. Zahteval je, da grem z njim h komandantu vojaškega taborišča, v urad poročnika Hamesa. Ta je spričo moje prisotnosti ugovarjal, ker je hotel govoriti z majorjem na samem, češ da gre za vojaško tajnost. Barre je poročniku odgovoril, da sem vodja taborišča in kot tak upravičen, da vem vse, kar zadeva begunce.“

Dr. Meršol je pozorno sledil razlagi in navodilom poročnika Hamesa v zvezi s tem vojaškim poveljem, nato pa odločno posegel v pogovor in tudi njemu zastavil vprašanje:

„Torej Angleži res pošiljajo slovenske begunce v Jugoslavijo v roke komunistom, ki jih — kakor smo že zvedeli — pobijajo. Vaše povelje je dokaz, kljub vsem zanikanjem in izjavam, da gredo v „Italijo“. Nisem verjel in še zdaj ne morem verjeti, da Angleži, katere imamo Slovenci v takih časteh in pod katerih pokroviteljstvo smo tako želili priti in katerih letalce smo reševali med vojno — morejo poslati v smrt svoje prijatelje, ki so nedolžni in katerim so obljubili pomoč in varstvo. Zahtevam, major Barre, da storite vse, kar je mogoče, da se to v prihodnje ne ponovi več!“

Major Barre je pojasnil svoje razpoloženje in takole popisal situacijo v svojem dnevniku:

„Bil sem jezen, ker me moji nadrejeni na vojaški vladi niso o vsem tem nič informirali. Zadevo sem moral zvedeti šele od dr. Meršola. Po vrhu pa še dejstvo, da je prišlo povelje — do mene po poročniku Hamesu, ki nima s civilnim taboriščem nič opraviti.

Vojaška odredba je bila kratka in brez vsakega pojasnila:

1. junija ob petih zjutraj naj bo pripravljeno 6.000 civilistov, da jih bodo tovrnaki prepeljali na železniško postajo na vlak za v Slovenijo. Tega nisem hotel sprejeti, saj to ni bilo povelje mojih nadrejenih, zato sem ga gladko ignoriral.“

In nadaljuje major Barre:

„Nato sva šla z dr. Meršolom na poveljstvo korpusa k majorju Johnsonu, mojemu nadrejenemu. No, tudi Johnson naju ni bil vesel. Dr. Meršola je zadržal v predstobi, da sva lahko govorila sama. Nekaj se je izgovarjal in ni hotel z jasno besedo na dan. Nato sem mu naravnost zastavil vprašanje: Zakaj pa nisem bil o zadevi nič obveščen? Johnson ni dal nobenega pojasnila.

Očitno je šlo za dejanje, ki se nikoli ne bi smelo zgoditi, a je bilo načrtovano, da se izpelje hitro in na skrivaj. Moji zaključki so bili:

Ti ljudje so neoboroženi civilisti. Njihov edini in utemeljen razlog, da nočejo nazaj,

je dejstvo, da niso in nočejo biti komunisti. Vojne je konec in ne morem razumeti, da bi poboj dodatnih ljudi, zlasti še neoboroženih civilistov, mogel pridobiti zmago kaj dodatni. Prav nasprotno. Zato nočem imeti s tem nobenega opravka. Upal sem, da se bo vest o mojem zavlačevanju razširila po lestvici pristojnih navzgor, kar se je tudi zgodilo.“

Nato Corsellis spet citira dr. Meršola, ko opisuje zaključek tega sestanka z majorjem Johnsonom:

„Potem me je major Barre poklical v urad. Major Johnson mi je ponudil stol, me nekaj sekund gledal brez besede, nato

pa rekel v prisotnosti majorja Barreja:

Odločili smo se, da ne bo noben civilist vrnjen v Jugoslavijo brez svojega pristanka. Samo oni, ki bodo to hoteli, bodo vrnjeni.“

Zahvalil sem se mu rekoč, da je rešil življenje tisočem, ker so razmere v Jugoslaviji strašne in še daleč ni demokracije. Ustavil me je z besedami: „Ni mi treba govoriti o Jugoslaviji. Veliko vem o razmerah tam, prav zato sem se odločil, kakor sem vam rekel.“

Naj končam z navajanjem Johna Corsellisa, kakor je govoril v Tinjah.

Spomin ob Krimski jami

V nedeljo, 24. septembra, se je zbrala množica ljudi ob Krimski jami, da pomoli za vse žrtve komunističnega nasilja. Pomozni škof Alojzij Uran je somaševal z župnikoma iz Borovnice in Begunj in drugimi duhovniki za pokoj vseh žrtev.

Peli so cerkveni zbori iz Borovnice, Begunj in Sv. Vida.

Sledil je kulturni program, govornik je bil Ivan Korošec. Med drugim je dejal, da so bile prve žrtve na tem kraju groze nardo

dno zavedni ljudje. Ni točnih podatkov, koliko obetajočih življenj je bilo zmetanih v to skalno brezno. Ko so partizani leta 1942 na Verdu zaustavili vlak z interniranci, so osvobodili približno 80 teh nesrečnežev. Toda sreča in svoboda sta bili kratki — trajali sta samo do vrha hriba — do „rdeče justice“. Tam so jim partizani pobrali še tisto malo, kar jim je celo okupator pustil, da so vzeli na pot. Pred dolgo vrsto razočaranih se je postavil „rdeči komisar“ in jim rekel, naj se odločijo, ali bodo šli v partizane, v delovno brigado ali domov. Seveda si je večina želela domov k svojim dragim.

Prvi dve skupini, v katerih je bilo po nekaj rešencev, so odpeljali eno na levo in drugo na desno stran. Največjo skupino, v njej so bili tisti, ki so se odločili, da gredo domov, pa so odgnali proti breznu. Pod pretezo, da jim bodo obleko očistili italijanskih uši, so se morali sleči in sezuti. Potem je komisar ukazal: „Trčecim korakom naprej!“ Z udarci in streli so stražarji drevili rešence v brezno!

Zadeva Drobnič bo počakala

Komisija državnega zbora za volitve, imenovanja in administrativne zadeve je pred nadaljevanjem plenarnega zasedanja znova začela in spet prekinila obravnavo predloga predsednika Združene liste socialnih demokratov Janeza Kocijanciča za razrešitev generalnega državnega tožilca Antona Drobniča zaradi domnevnih strokovnih napak, slabega vodenja tožilstva in politične pristranskosti pri strokovnih odločitvah.

Po julijski odločitvi poslancev je Kocijancič komisiji predložil dodatno pisno obrazložitev, v kateri Drobnič predvsem očita, da je na nedopusten način v vlogi visokega državnega funkcionarja vpletel svoje osebno prepričanje o slovenski zgodovini in v času druge svetovne vojne in po

njej ter da ostro kritizira NOB.

Razpravo je odprl Jože Pučnik, ki je očitek o potvarjanju zgodovine zavrnil z oceno, da Kocijancič izhaja iz zgrešene predpostavke, da je njegova razlaga zgodovine pravilna, Drobničeva pa ne. Glede drugega sklopa očitkov, da je državni tožilec v zvezi z obnovitvami dvomljivih sodnih procesov odgovoren za umikanja obtožnic, se je Pučnik vprašal, ali Kocijancič pričakuje, da bodo tožilci ponovno zastopali krivične obtožnice izpred 50 let.

Ivan Oman je med drugimi ugotovil, da inkriminirane trditve državnega tožilca opozarjajo na nekatera dejstva, pred katerimi si res ne moremo zatiskati oči. Proti predlogu za razrešitev sta nastopila tudi Ivo Veržolac in Franc Zagožen.

Povezanost narave, vesolja in človeka

Razstava slikarja IVANA BUKOVCA v Ljubljani

Danes bo pred galerijo Staneta Kregarja v Zavodu svetega Stanislava v Šentvidu pri Ljubljani zaprtje razstave Ivana Bukovca, slovenskega slikarja in kiparja iz Argentine. Pripravilo jo je Izseljensko društvo Slovenija v svetu, odprli pa so jo prejšnjo nedeljo. Uvodne slovesne govore ob odprtju razstave sta imela dr. Ivan Sedej in dr. Borut Košir, direktor Zavoda svetega Stanislava.

Ivan Bukovec se je rodil leta 1932 v Brezovici pri sveti Katarini na Gorenjskem. Že kot otrok je zelo rad opazoval naravo in jo upodabljal. Zelo je bil navezan na lepote rodne Gorenjske, venar se je moral zaradi nasilja odtrgati od nje in kot komaj trinajstletni mladenič stopiti na pot v neznano — preko oceana.

Leta 1950 se je ustavil v Argentini, v velikem Buenos Airesu. Čez deset let je končal umetniško šolo Slovenske kulturne

venskega gledališča v Buenos Airesu, ilustriral je knjige in revije. Kot slikar in kipar je opremil številne slovenske cerkve in kapele, njegova dela pa krasijo tudi zasebne umetniške zbirke v Argentini, Braziliji, Kanadi, ZDA, Nemčiji, Sloveniji in morda še kje.

Ivan Bukovec je vodja likovnega oddelka Slovenske kulturne akcije v Argentini in njen ustvarjalni član. Svoja dela je predstavil na številnih samostojnih in skupinskih razstavah v Argentini. Odlikuje ga skrbna grafična modelacija oblik in poudarjena barvitost. Iz neskončnega prostora zajame en del, v katerem se stapljajo narava, vesolje in človek, ki je v njem potopljen in katerega del je. Vse je povezano in odpira nove poti človekovim doživetjem.

Bukovecova dela nam v marsičem predstavljajo že dognanega umetnika poetičnega realizma s poduhovljeno vsebino in sodobno izraznostjo. Barvitost njegovih del je nakazana v sugestivnih kontrastih in stopnjevanjih južnoameriške patagonske zemlje, ki ima posebno prvinsko barvno bogastvo. Ivan Bukovec slika v naravi, ki jo živi v polnosti zraka, luči, barv in razsežnosti.

Uveljavlja se med skupino zdamskih umetnikov, ki jih povezuje določena skupna zdamska umetniška usoda in globoka zavest potrebe po slovenskem ustvarjanju v svetu.

„Slovenski umetnik v tujini ima v nekih pogledih sicer prednost, v mnogih drugih pa je prikrajšana,“ poudarja pesnik France Papež. „Ni se mogel vključiti v stilno razvojnost umetnosti v domovini. Dosegljiva pa mu je bila idejna obogatitev, problemska spoščenost ter rast umetniške kakovosti v ameriškem kulturnem svetu. Z vztrajnim poglobljanjem in prizadevanjem je Ivan Bukovec dosegel spodbudne uspehe.“

Boštjan Kocmur

„Slovenec“, 8. oktobra

Ivan Bukovec: Capilla del Monte (po telefaksu)

akcije, ki so jo vodili akademska slikarka Bara Remec, akademski kipar France Ahčin, slikar Milan Volovšek in umetniški zgodovinar Marjan Marolt. Po končani šoli je vse svoje sile namenil umetniškemu ustvarjanju.

Dolgo je skrbel za scensko podobo slo-

NOVICE S KOROŠKE

ŠOLE V ŠT. PETRU: Šola za gospodinj-ske poklice in celoletna gospodinj-ska šola sta kot vsako leto dali svoj pečat. Prireditelji pri zaključku ni bila samo za učitelje in starše učencev, marveč tudi za vso publiko. Prva točka je bila pevka, sledila je komedija, kjer so se uvrstili govori in zagovori na ženska vprašanja. Posebnost pa je bila modna revija. Prvi del je bil označen z jean in s plastično obleko, kot pripada današnji modi — v njej se razlikujejo mladi od drugih. Sledil je prikaz, kako se mladi razvijajo, kako je obleka del razvoja, da so mlada leta najboljše doba zaradi nemirnosti in ustvarjalnosti; kot zadnja točka je bila poročna obleka — kar pomeni, da mladi tudi mislijo na bodočnost, na družinsko srečo. Pokazali so kreativnost, ustvarjalnost, dobro vzdušje in dobro voljo. Da želijo dozorevati s pomočjo starejših, a kljub temu hoditi svojo pot. Odbor šole in učiteljstvo pa je pokazal, da je pripravljen spremljati mladino kot dober prijatelj.

32. MATURA: Meseca junija je stopilo 30 maturantk in maturantov iz obeh razredov slovenske gimnazije k zrelostnemu izpitu. Izpiti so potekali pod vodstvom dvornega svet. dr. Antona Feiniga. V 8-A razredu (gimnazijska smer z latinščino) je dobro opravilo maturo vseh 19 osmošolcev. Med njimi 3 odlike in 7 z dobrim uspehom.

V 8-B razredu (mešana in redna gimnazijska smer) je od 11 učencev 10 napravilo maturo uspešno. Z dobrim uspehom je maturiral le eden. 1247 maturantov in maturantk je že zapustilo slovensko gimnazijo.

KONCERT: V studiju radio Koroška se je zbral živčav. Vabila je KKZ in tako tudi nagradila najmlajše kulturne delavce s koncertom. Mladi pevci in pevke iz Slovenije so pokazali, kako zveni slovenska pesem v matični deželi. Opevali so lastovko, Zelenega Jurija in pomlad, pust, polža, dečka in siničko, skratka vse kar mlade poslušalce zanima. Najbolj prikljubljena je bila pesem o mačku, ki je lovil ptice namesto miši, kar hitro so ga otroci z glasnim šššš spodili, tako, da je samo še prestrašeno zamijavkal. Skladatelji in pesniki so pripomogli k uspehu koncerta. Potem so spoznali studio, kjer nastane televizijska oddaja „Dober dan, Koroška“. Obstrmeli so, ko so zvedeli, da bi videli na ekranu samo roke in obraz, če bi napovedovalci v modrem studiu nosili modro obleko.

MePZ „SRCE“: Dobroslski pevski zbor je dobil novega mladega pevovodjo. Po letnem oddihu je ponovno zazvenela pesem v domačem kraju. Novi pevovodja je Mario Podrečnik. Študent solopetja na celovškem konzervatoriju, poznan na domači glasbeni sceni, je bil tudi med ustanovitelji nekdanjega ansambla „Rubi“, ki je pet let navduševal na koncertih in plesih. Trenutno poje še pri Gallusu. V okviru študija si je prisvojil glasbenoteoretično znanje s katerim sedaj lahko vodi zbor.

Leto 1945 v novi luči

Mednarodni posvet zgodovinarjev

Mag. Boris Mlakar je v svojem prispevku *Domobranstvo in konec vojne*, predstavil ga je na dvodnevem posvetu Slovenija v letu 1945, govoril o politiki in odločitvah vodstva Slovenskega domobranstva in političnih predstavnikov protirevolucije.

Predstavil je nekatere ključne odločitve voditeljev protirevolucije v času, ko je bilo že povsem jasno, da bo Nemčija poražena in da se bliža konec vojne. Tako so se ti našli v velikih dilemah, katere poteze bi bile prave. Na eni strani je bil nemški okupator, s katerimi so bili prisilno povezani, na drugi strani pa komunisti s svojo partizansko vojsko ter fronto, ki se je približevala. Opozoril je, da je vodstvo protirevolucije vse do zadnjega računalo na strnitev sil, ki so zaradi fronte iz ostale Jugoslavije prihajale v Slovenijo (četniki, itd.), in na skupno obrambo v severovzhodnem delu Jugoslavije. Odločilno pomoč bi dobili s strani zahodnih zaveznikov, nanjo so se ves čas vojne zanašali, še posebej pa od leta 1943 naprej. Pri tem so se nekatere vodilne osebe zavedale, da se morajo otestiti pove-zave z Nemci, vendar za to ni bilo ne dovolj odločnosti, ne priložnosti, vse skupaj pa je prehitel čas, tako da je na koncu prišlo do razsula. Boris Mlakar je na koncu omenil tudi to, da se je dalo predvideti, kaj bo sledilo, če bodo zavladali komunisti, saj se je nekaj podobnega zgodilo že po italijanski kapitulaciji leta 1943.

Dr. Bojan Godeša je predstavil prispevek z naslovom *Izobraženci in leto 1945. Od pričakovanja k stvarnosti*. Najprej je na kratko orisal kako so se izobraženci razdelili v tri različne tabore; prvi so se pridružili osvobodilni fronti, drugi protirevoluciji, tretji pa so hoteli ostati neopredeljeni in se jih je zato prijelo ime (politična) sredina. Vzrok, zakaj se je razmeroma veliko izobražencev odločilo za pristop k Osvobodilni fronti, Godeša vidi v tem, ker se je meščansko politično vodstvo po okupaciji umaknilo v ozadje, prazen prostor, ki je s tem nastal, pa je izrabila Osvobodilna fronta. Osvobodilni fronti se je pridružil tudi veliko izobražencev, ki pred vojno niso bili simpatizerji komunistov ali so bili celo predvojni protikomunisti.

Predavatelj tu ni razčlenjeval vzrokov za to njihovo odločitev, čeprav bi bilo zanimivo in pomembno. Omenil je tudi težnjo vodilnih komunistov jeseni l. 1942, da je treba pritegniti tako imenovano sredino. Izobražencev, ki so se jim pridružili, so sicer dovolili pisanje elaboratov, niso pa jih nikoli uresničili. Najhuje je bilo takoj po koncu vojne, ko se je večina izobražencev iz protirevolucijskega tabora izselila, tisti pa, ki so ostali, so bili podvrženi preganjanju ali so jih drugače onemogočili. Povojna oblast je namreč upoštevala le tiste, ki so se ji politično podredili.

I. Ž. - „Slovenec“

V spomin

Sanmartinska Zveza žena-mati sporoča žalostno vest, da sta jo isti dan zapustili in odšli k Bogu dve zvesti dolgoletni članici — Franciška Rupnik por. Oberžan in njena svakinja Ana Marija Klemenčič por. Rupnik.

Naša draga Francka je bila rojena v Rovtahu nad Logatcem 31. marca 1923. Maja 1945 je šla iz Slovenije z materjo in sestrami. Bila je v taboriščih v Senigaliji in Barletti. Leta 1951 se je poročila s Stankom Oberžanom in imela šest otrok. Na žalost sta ji dva majhna umrla. Ostali so vsi poročeni in z družinami. Imela je izrazit glasbeni talent, lep alt, veselje in dar do petja je podedovala po svoji mami, ki je bila organistka že doma. Pela je pri zboru že doma, pa tudi v San Martinu, kolikor je mogla ob veliki družini. Zvesto je hodila na vaje, potem pa hitro domov, saj je vedno imela veliko dela! Tudi članica KA je bila že od doma, seveda tudi tu; bila pa je nadvse dolgoletna zvesta

članica naše Zveze, dokler je ni bolezen priklenila na posteljo; še več, že ne prav zdrava je še pomagala pri Zvezi in lahko se reče, da je bila malokatera tako zvesta članica kot prav ona.

Mesece je sirota potrpežljivo trpela, saj je poleg globoke vere, nadvse pridne matere in gospodinje bila tudi izredno potrpežljiva, zares vsem za zgled. Molile smo zanjo, se zanimale za njeno stanje, ki je nihalo; že smo mislile, da se bo rešila, pa se je spet poslabšalo! Zelo nas je zbolela njena smrt in nas še boli, spominjamo se je v molitvi! Menda je bila vsa Churruca na pogrebu, vsi sorodniki, prijatelji in znanci in zdaj ležita ena poleg druge z Anico Klemenčič por. Rupnik na pokopališču 3 de Febreru.

Ana Marija se je rodila v Kovorju pri Trzinu 27. junija 1929. Bila je četrti otrok v družini. Po osnovni šoli je tudi obiskovala meščansko šolo v Trzinu. Po vojni je odšla z družino na Koroško in od tam v Argentino. Leta 1958 se je poročila s Slavkom Rupnikom in v družini se je rodilo pet deklet, štiri so že poročene. Njena mama še živi in je pred kratkim spolnila 95 let. Anica jo je redno obiskovala, vse do smrtne nesreče.

Naša Ani je bila tudi zvesta članica Zveze, vedno prijazna in nasmejana in ker je bila praktično sosedka naše Franciške, nam je vedno pripovedovala o njenem zdravju, jo zvesto obiskovala in molila zanjo!

In kakšna so pota življenja! Ona, zdrava in skrbna za svojo družino, za svojo mamo, za svakinjo, je nazadnje ob hudi prometni nesreči umrla nekaj ur pred njo, obe pa sta istočasno ležali v pogrebni zavodu in imeli skupni pogreb! Imeli smo mašo zažadušnico in bili pretreseni v dno srca!

Tako sta njuni družini izgubili skrbne mame in stare mame, Zveza pa dve zvesti članici, ki ju bomo zelo pogrešali.

Globoko sožalje njunima možema, g. Oberžanu in g. Rupniku, vsem otrokom in vnukom in Bog naj jim pomaga!

Rafaelova družba

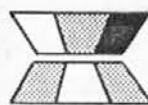
V Samostanu Stični se je v organizaciji katoliškega središča za Slovence po svetu vršila mednarodna konferenca z naslovom Rafaelova družba — pomoč ljudem na poti.

Med drugimi so se je udeležili predstavniki papeškega sveta za ljudi na poti in migrante, Visokega komisariata Združenih narodov za begunce, mednarodne katoliške migracijske komisije, Evropska zveza in Rafaelove družbe, predaval pa je dr. Peter Vencelj, državni sekretar za Slovence po svetu in koprski škof msgr. Metod Pirih, pri Slovenski škofovski konferenci zadolžen za rojake na tujem.

Na srečanju je bila ustanovljena Rafaelova družba v Sloveniji. Ta cerkvena organizacija, katere poglavitna naloga je pomoč ljudem na poti ter najrazličnejše oblike svetovanja in spremstva zdomcev in beguncev, je bila ustanovljena že leta 1908, a je bilo po vojni njeno delo prepovedano.

NOVICE IZ SLOVENIJE

SLOVENCİ V ARGENTINI

V siju obletnic

34. obletnica Slomškovega doma
50-letnica begunske podobe Marije Pomagaj
30-letnica umestitve podobe v Slomškovem domu

Srenja, ki se zbira v Slomškovem domu je slavila v nedeljo, 17. septembra, svoj praznik. 34. obletnica blagoslovitve Slomškovega doma v Ramos Mejiji je bila obžarjena s posebnim sijajem ob spominu na našo nebeško Mater, ki jo Slovenci častimo z nazivom Marija Pomagaj. Podobo, ki nas spremlja že 50 let je naslikal akademski slikar Friderik Jerina, pred tridesetimi pa je bila umeščena v Slomškovem domu.

Slavje se je pričlo v dopoldanskih urah, ko je tajnica Doma prof. Neda Vesel-Dolenc uvedla program. Ob zvokih državnih himen sta botra Doma Katica Potočnik in Herman Zupan dvignila na drog zastavi. Predsednik Slomškovega Doma Marjan Loboda ml. je izrekel nato dobrodošlico številnim članom in gostom, ki so prihiteli na slavje. Sveto mašo je daroval delegat Jože Škerbec ob spremljavi ubranega petja oživiljenega zbora pod vodstvom Jožeta Omahna.

Po skupnem kosilu in popoldanskem odmoru se je pričela akademija ob lepi udeležbi domačinov in gostov. Akademijo je pripravil s sodelavci kulturni referent Doma Marko Selan. Navzoči so bili predsedniki Domov na čelu s predsednikom Zedinjene Slovenije Marjanom Lobodo z gospo, svétne veleposlaništva Republike Slovenije dr. Tomaž Miklavčič z gospo, delegat Jože Škerbec in častni konzul Herman Zupan z gospo.

Slavnostni govor je imel Stane Snoj, živa priča izpred 50 let, ko je v povojnih prvih taboriščnih mesecih in more, ki je tlačila brezpravne begunce po vrnitvi domobrancev, posvetila velika luč: v taborišču Peggez na Tirolskem so v preprosti taboriščni baraki-kapeli ustoličili podobo brezjanske Marije Pomagaj. Njegov govor, v katerem niza spomine na Vetrinj, je objavljen na drugem mestu. V delu govora pa se je spominjal na Marijo in njeno podobo. Poudaril je:

„Vse stiske zadnjih mesecev so bile živo v spominu 2600 slovenskih beguncev v Lienzu na tisto oblačno nedeljo, 19. avgusta 1945, ko je župnik Gregor Mali blagoslavljal to podobo Marije Pomagaj. Večina beguncev je bila verna in je s svojimi, od doma prinesenimi navadami ter z globokim zaupanjem v božjo pomoč dajala ton in vzdušje v taborišču. Znašli smo se čisto sami, oropani vsega. Ostala nam je le naša katoliška vera. To je bila vera prvih petkov in sobot, ki jih je slovenska Cerkev pod škofom Rožmanom v krvavih letih vojne in revolucije poživila in razširila. Kot nekdanj v turških časih, se je slovenski narod tudi med vojno in revolucijo zatekal po pomoč k božji Materi Mariji. Njena prikazovanja in

tudi izjavila, da bi morala dobiti Nobelovo nagrado za literaturo.

MANNHEIM, Nemčija — Na odprtem prvenstvu Nemčije v standardnih in latinskoameriških (LA) plesih za amaterje in profesionalce so se slovenski pari dobro uvrstili. V kategoriji starejših mladincev sta v LA plesih zasedla prvo mesto Matej Krajcar-Janja Lesar (tekmovalo je 322 parov). Med mladinci tako v standardnih kot LA plesih pa je zmagal par Andraž Snoj-Maja Klemenčič. Slovenija si je priborila tudi prvo mesto v kategoriji starejših mladincev in postala favorit za naslednja svetovna prvenstva.

napovedi v Fatimi so naše zaupanje še povečale. Iskali smo božje pomoči ob tej Marijini podobi. In bili smo uslišani. Saj je bilo življenje v lienskem taborišču kljub vsemu — lepo. Vse hudo je že pozabljeno, ostajajo pa spomini na lepa doživetja tistih let. V taborišču smo se znašli skupaj ljudje iz vseh koncev Slovenije. Enaka usoda in skupni ideal svobodne domovine nas je povezal v eno družino, katere vezi so še vidne in močne. Tista taboriščna leta so bila duhovna priprava na naslutene naloge, ki so nas čakale na poti v svet, v daljnjih državah prek oceanov, kjer smo iz nič začeli življenje znova.

Danes, zbrani ob isti Marijini podobi izpred 50 let, ugotavljamo, kaj se je v tem času na svetu zgodilo in kaj spremenilo. In kaj vidimo?

Komunizma z lažnimi obljubami o raju na zemlji ni več. In koliko milijonov ljudi je trpelo in umiralo zaradi te utopije! Kaj je ostalo od komunizma: milijoni mrtvih, materialno in duhovno razdejanje, pravo pogorišče. Koliko dela in napora bo še treba, da bodo odstranjene vse posledice komunističnega vladanja!

Odkar se je naš narod vključil v Kristusovo Cerkev, se zaveda, da ima v božji Materi Mariji mogočno zavetnico in varuhinjo: Pomočnico vseh kristjanov.

Ta zgodovinska slika Marije Pomagaj, pred katero so se zbirale množice trpečih pred pol stoletja, govori nam, kakor je govorila njim:

»Niste sami! Če le hočete, vam pomagam, kot sem vašim očetom.«

Na nas je, da se zavedamo nevarnosti in da hvaležno sprejmemo pomoč, ki nam jo nudi Kraljica Slovencev."

Akademija, ki je sledila, je bila uglasena na prošnjo: Marija, pomagaj nam sleherni čas. Tekst je izbral iz istoimenskega prizora Zorka Simčiča in pričevanja Ivanke Krušič Tone Rode. Besede povezovalca Marjana J. Loboda in Anke Smole-Kokalj so osvetljevala pomenljive diapozitive z dogodki izpred 50 let. Pevski zbor Gallus pod vodstvom Anke Savelli-Gaser je z izborom najlepših Marijinih pesmi povezoval živo besedo izvajalcev: Lojze Lavrič, Marko Vombergar, Marjana Grabnar, Andrej Rode, Helena Loboda-Oblak, Metka Erjavec-Tomazin, Tončka Trobec, Monika Štefe, Erika Ribnikar, Pavlinka Kinkel, Jure Vombergar, Luka Šušteršič, Marjanček Loboda in Tomaž Vombergar. Režiser Štefan Godec je domiselno porazdelil tekste primerne moškim in ženskim likom različnih starosti in s skupnimi zunanji učinki dosegel prepričujoče doživetje. Z lučnimi učinki je sodeloval Bogdan Magister. Na vse navzoče je ta odrska postavitev napravila globok vtis.

Slavje obletnice se je nadaljevalo v večernih urah v gostinskih prostorih in na vrtu Doma. Prijazen večer je pomagal, da se je ob zvokih orkestra Rock and polka razvila prijetna družabnost.

J. T.

Osebne novice

Rojstvo: V Ramos Mejiji je bila rojena 3. oktobra **Katja Malovrh**, hčerka Andreja in ge. Alenke roj. Čop.

Čestitamo!

in bo v oskrbi Zveze društev civilnih invalidov vojne Slovenije.

PORTOTOŽ — Letos so pripravili drugi teniški turnir „po starem“. Igrali so po pravilih iz leta 1932, v elegantnih krojih, z lesenimi loparji in skrajno kavalirsko. Med stotimi igralci je bil najstarejši 82-letni Janko Žižek, ki igra že celih petdeset let. Še vedno igra, a v njegovi kategoriji (nad 80 let) nima dosti soigralcev: zadnjič se jih je iz vse Evrope zbralo 18 ob Vrbskem jezeru na Koroškem.

LJUBLJANA — Slovenija je izročila Butrosu Galiju predloge za reformo Organizacije združenih narodov. Glavne reforme se tičejo financiranja organizacije, reorganizacije sekretariata, krepitev komisije ekonomskega in socialnega sveta ter povečanje števila stalnih in nestalnih članic Varnostnega sveta, kakor tudi večji vpliv vseh članic OZN nani.

LJUBLJANA — Po Unescovih objavah je poleg nepismenosti velik problem „funkcionalna nepismenost“: v to skupino sodijo ljudje, ki imajo težave pri sestavi in pisanju pisem, izpolnjevanju obrazcev ali razumevanju pisanih navodil, voznih redov, itd. V zahodnih državah se odstotek teh ljudi giblje med 20 in 60%. Po zadnjem popisu Slovenije iz leta 1991 so zapisali, da je sedem tisoč petsto prebivalcev (0,4%), starejših od deset let, nepismenih. Poleg njih je še 9.900 prebivalcev brez šolskega izobrazbe, skoraj 256.900 pa jih ni dokončalo osnovno šolo (16%). Po oceni nekaterih strokovnjakov naj bi se slovenski odstotek funkcionalnih nepismenih prebivalcev sukal blizu najvišjih evropskih.

KRANJ — V Prešernovem gaju (kjer sta pokopana France Prešeren in Simon Jenko) so se spomnili Bazoviških žrtev, kjer so italijanske oblasti usmrtille štiri Slovence pred 65. leti. V gaju so primorski begunci iz prve svetovne vojne potavili spomenik, ki naj bi bil — kot je rekel govornik — prvi protifašistični spomenik v Evropi.

RIBNICA — Okoli tisoč brezposelnih šteje občina Ribnica, kar jo postavlja po številu brezposelnosti glede na celotno aktivno prebivalstvo na prvo mesto med slovenskimi občinami. Večina brezposelnih je moških. Največ — okoli osemsto — jih je ostalo brez službe ob uvedbi stečajnega postopka tovarne Riko.

GOLO REBRO — 757 m dolg predor Golo rebro so delavci na avtocesti Hoče-Arja vas prebili in ga bodo dokončali do prihodnjega meseca junija. Do konca leta pa bo že dokončan predor Pletovarje, ki so ga prebili letošnjega marca. Malo manj kot 50 kilometrov odseka avtoceste bo končano konec leta 1998 in s tem bo tudi končana avtocestna povezava med Ljubljano in Mariborom.

KOPER — Štiri nove zvonove je dobila koprsk stolna cerkev Marijinega vnebovzetja, ki velja za največjo cerkev v Sloveniji. Najtežji, 2.725 kg, je posvečen sv. Jožefu, zavetniku koprške škofije; drugi je težek 1.465 kg, tretji (866 kg) je posvečen sv. Nazariju, zavetniku Kopra, četrti (586 kg) pa sv. Cirilu in sv. Metodu, zavetnikoma Evrope. Skupno je v zvoniku sedem zvonov, ki so uglašeni tako, da bodo peli začetek pesmi Pozdravljena Kraljica. Zvonove so vlili v nemškem mestu Passau.

CELJE — Nekateri kulturni delavci iz Celja se zavzemajo, da bi mesto preimenovalo eno izmed celjskih ulic po pisateljici Almi Karlin. Rojena na Počovniku, zavedna Slovenka, je prepotovala svet in izdala 22 knjig. Pisala je v nemščini, v slovenščino pa je bila prevedena le ena. Bila je najboljša študentka na londonski Society of Arts, znala je veliko jezikov, predavala na več evropskih univerzah in v začetku stoletja prepotovala svet. Selma Lagerlof je некоč

LJUBLJANA — Mohorjeva družba je začela svojo zbirko Celovški rokopisi z doktorsko disertacijo dr. Darka Friš. Ameriški Slovenci in katoliška Cerkev 1871—1924. Gre za štiristo strani dolgo doktorsko disertacijo, v kateri obravnava razna dejstva iz življenja katoliške slovenske izseljenske skupnosti v Severni Ameriki. Dr. Friš je rojen leta 1961 v Mariboru, diplomiral je na tamkajšnji fakulteti, na ljubljanski pa opravil magisterij in doktorat. Lansko šolsko leto je začel na Pedagoški fakulteti v Mariboru predavati slovensko zgodovino med leti 1750-1918 in zgodovino Jugovzhodne Evrope po letu 1918.

ZAVRATEC — V tem kraju v idrijski občini je nekdanja vojašnica, v katero so pred 34. leti zazidali 10 do 20 ton radioaktivno kontaminiranih predmetov iz Onkološkega inštituta v Ljubljani. Visoka je predvsem vsebnost radona 222 v zraku, ker je embalaža neustrezna, skladiščenje pa nesistematično in s tem je material v precej slabem stanju. Odpadke (ki jih ocenjujejo kot nizko reaktivne) so prepakirali in odpeljali v prehodno skladišče Radioaktivnega centra v Podgorici.

LJUBLJANA — Dva tisoč kilometrov dolgo pot med Ljubljano in Atenami (skozi Italijo) bo prekolesarila skupina desetih študentov ekonomije. Podvig bodo naredili kot pomoč slepim in slabokrvnim iz Kranja. Dobiček akcije, ki jo podpirajo razni pokrovitelji, bo namenjen nakupu vozila za slepe. Akcijo so organizirali že tretje leto in jo krstili za Bike Aid 95.

VRANSKO — Pri zidanju avtoceste med Vranskim in Arjo vasjo so odkrili štiri arheološka najdišča: v Ilovici pri Vranskem, v Šmatevžu, v Trnavi in pri Šimanu nad Gotovljami. Arheologi pravijo, da so največje izkopenine v Ilovici: to so verjetno ostanki rimske opekarne, ki je delala med 1. in 3. stoletjem po Kr. Dela bodo kmalu končana in zaradi najdišč najbrž ne bo potrebno prestavljati trase avtoceste.

RAVNE NA KOROŠKEM — Ravenski jeklarji imajo kot simbol 54-metrski dimnik, ki je včasih služil za odvajanje pare iz stare kovačnice. Ker pa letos praznujejo 375-letnico železarstva v Ravnah, so se odločili, da ga obnovijo in namenijo nov napis njihovega mesta.

LJUBLJANA — Meseca septembra so že začeli koncerti ob sedemdesetletnici Učiteljskega zbora Emil Adamič. Zbor je bil ustanovljen leta 1925, čeprav je prvič zapel šele leta 1927. Takrat se je imenoval Pevski zbor slovenskega učiteljstva, prvi dirigent pa je bil Srečko Kumar. Po drugi svetovni vojni je zbor „prezimoval“ in spet začel peti šele 1952; danes ga vodi Mirko Šlosar.

LJUBLJANA — Kulturni in kongresni center Cankarjev dom je praznoval 15. obletnico obstoja. Do sedaj so našteali čez 13 tisoč prireditev, ki si jih je ogledalo več kot pet milijonov obiskovalcev. Osrednja proslava petnajstletnice je bila 4. oktobra (za povabljenе goste), na kateri je igrala Dubravka Tomšič Srebotnjak na novi klavir Steinway. Pianistka je tudi proslavljala petdesetletnico svojega umetniškega delovanja. Ker je koncert z deli Mozarta, Ravela in Chopina vzbudil precejšnje zanimanje, so ga za splošno publiko ponovili v soboto, 7. oktobra.

LJUBLJANA — Ob začetku šolskega leta je 25.000 otrok začelo trgati hlače na osnovnošolskih klopih. V vseh osmih letnikih jih bo 205.000, medtem ko bo v srednjih šolah 104.000 dijakov. Med njimi bo skoraj 32.000 prvošolcev.

KORENSKO SEDLO — Na tem mejnem prehodu so nekdanjo stražnico preuredili v počitniški dom za civilne invalide vojne. V domu Pri mejašu je 22 ležišč

MALI OGLASI

ORIENTE S.R.L. - Prevozi - poroke - rešilni avtomobili - mrliske vežice - pogrebi - Monseñor R. Bufano 2651 (ex Camino de Cintura) 1754 San Justo - Tel.: 651-2500 / 651-2335

ZDRAVNIKI

dr. Marija Avguštin - Specialista za očesne bolezni. Ponedeljek, torek in petek od 16. do 20. ure. Roma 3122 - 1. nadstr. 3. - Isidro Casanova (20 m od Rute 3). Tel.: 485-5194

PSIHOLOGIJA

Lic. Jelka Oman, psihologinja. Psihološka pomoč pri učenju in vedenju, orientacija pri izbiri poklica in v njem, ter za starše in vzgojitelje. Finocchietto 1949, Hurlingham, Tel.: 665-0268

Psihoanalitični konzultorij; lic. psih. Marko Mustar; Santa Fé 3228, 3° „M“ — Capital — Tel.: 831-3546.

NEPREMIČNINE

IDEAL HOME- Nakup, prodaja, najemnine hiš, stanovanj, zemljišč. Tomaž Matičič - Budislav Jovanović, Esmeralda 1256, 1er. piso 3, Capital. Tel. 339-4597; 769-8109

ZOBOZDRAVNIKI

Viktor Leber - splošna odontologija, implantes óseo-integrados; sreda in petek, od 14 do 18; Belgrano 3826 - 7. nadstr. „B“ - San Martín - Tel.: 755-1353.

TURIZEM

Potovanja, skupinske ekskurzije, letalske in pomorske vožnje poskrbi po ugodni ceni Marjeta Senk - Tel.: 762-2840.

Tel. 441-1264 / 1265

Letalske karte, rezervacije hotelov, najem avtomobilov in izleti po svetu

LEGAJO N° 3545-82

Y. Yrigoyen 2742 - San Justo

ADVOKATI

dr. Marjana Poznič - odvetnica - Vsak dan od 15. do 18. ure - Laval 1290, pis. 402 - Tel. 382-1148

dr. Franc Knave - odvetnik - ponedeljek, torek, petek od 16 do 20 - Tucumán 1455 - 9. nadstr. „E“ - Capital - Tel.: 476-4435; tel. in faks 46-7991.

dr. Lilijana Kožar, odvetnica; Bogotá 3099, 2° B, Capital. Torek in petek od 16. do 20. Tel.: 613-1300

ZA DOM

Matija Debevec - soboslikar. Barvam stanovanja, pohištvo. Peguy 1035 - (1708) Morón - Tel.: 489-3319

Janez Pustavrh: barvam hiše, stanovanja, polagam tapete (empapelado); tel. 651-6622 (po 13. uri).

FOTOGRAF

Marko Vombergar - Telefon: 659-2060. Atelje: Garibaldi 2308 - (1754) Villa Luzuriaga.

GOSPODARSTVO

Zavarovanja M. in H. Loboda - Sarmiento 385 - 1. nadstr., pis. 10 - Buenos Aires - od 11 do 18.30 - Tel.: 325-2127.

Kreditna Zadruga SLOGA - Bm. Mitre 97 - (1704) Ramos Mejía - Tel.: 658-6574/654-6438. Od ponedeljka do petka od 10. do 19. ure.

Mutual SLOGA - Bm. Mitre 97 - (1704) Ramos Mejía - Tel.: 658-6574/654-6438. Od ponedeljka do petka od 10. do 19. ure.

SLOGA - PODRUŽNICA CASTELAR Slovenska Pristava - República de Eslovenia 1851 - Uraduje od sredah od 18. do 20. ure in ob nedeljah od 10.30 do 12.30 (g. Nande Češarek).

SLOGA - PODRUŽNICA SLOVENSKA VAS - Hladnikov dom - Msgr. J. Hladnik in Hernandarias - Uraduje ob sredah od 19. do 21. ure in ob nedeljah od 10.30 do 12.30 ure (ga. Marija Gorše).

SLOGA - PODRUŽNICA SAN JUSTO Naš dom (pisarna) - H. Yrigoyen 2756 - Tel.: 651-1760. Uraduje ob torkih od 18. do 20. ure in ob nedeljah od 9.30 do 11.30 ure (gdč. Julka Moder).

SLOGA - PODRUŽNICA SAN MARTIN Slovenski dom - Córdoba 129 - Tel.: 755-1266 - Uraduje ob četrtkih od 18. do 20. ure in ob nedeljah od 10. do 11. ure (g. Stanko Oberžan).

Cena največ štirih vrstic \$ 4 - za enkratno objavo, za vsak mesec — 4 številke — \$ 12.-

LOGAŠKI OKTET na gostovanju v Argentini

12.10: Teatro Colón, ob 17.30 (koordinator: Maestro Omar Brandán)

13.10: Mendoza

14.10: Društvo Triglav, ob 19

15.10: Slovenska hiša, ob 20

19.10: Carapachay, ob 20

20.10: Bariloche

21.10: San Martín, ob 20

22.10: Slovenski dan

Iz tisočeri korenin poganja naša rast

22. oktobra na slovenski Pristavi 40. SLOVENSKI DAN 28. OBLETNICA SLOVENSKE PRISTAVE

10.45: dviganje zastav

11.00: sv. maša

12.30: 50-letnica begunstva in zgodovina Pristave v slikah

13.00: kosilo

17.00: kulturni program

pozdrav: predsednik Pristave Janez Jelenc

govor: predsednik Zedinjene Slovenije Marjan Loboda

pozdravi: državni sekretar za Slovence po svetu dr. Peter Vencelj
odpravnik poslov slovenskega veleposlaništva, prof. Matjaž Puc
zgodovinar Mr. John Corsellis

sodelujejo: otroci slovenskih osnovnih šol

Slovenski pevski zbor Gallus in Mladinski zbor San Justo

Folklorna skupina Pristava

recitatorji in solisti

zastopniki vseh slovenskih domov

Logaški oktet

Za veselje in prosto zabavo poskrbi

SLOVENSKI INSTRUMENTALNI ANSAMBEL

Slovenska kulturna akcija

John Corsellis: VETRINJSKI ČUDEŽ

v sredo, 18. oktobra ob 20. uri v Slovenski hiši.

Predavanje bo v slovenščini.

Slovenska kulturna akcija

prof. dr. Helga Glušič SLOVENSKA EMIGRANTSKA KNJIŽEVNOST

V soboto, 21. oktobra, ob 20. uri v Slovenski hiši.

NAŠ DOM

SAN JUSTO

Ponovitev igre

Marija Stuart

(FRIEDRICH SCHILLER)

v režiji Frida Beznika

v nedeljo, 15. oktobra ob 17. uri

JOHN CORSELLIS

se želi srečati z rojaki, ki so bili v Vetrinju in avstrijskih begunskih taboriščih.

V ponedeljek (državni praznik), 16. oktobra, ob 19. uri

v Slovenski hiši.

Vsi lepo vabljeni!

SLOGA

je v svojem štiridesetletnem obstoju vedno stala tudi socialno ob strani našemu človeku.

Trenutno je veliko rojakov, ki so brez dela.

- Zato se najprej obračamo na vse slovenske podjetnike, ki imajo kako možnost za zaposlitev, da to sporočijo v pisarno SLOGE.
- Prosimo nadalje tudi ostale, ki vedo za kako prosto mesto, da nam to sporočijo.
- Končno prosimo vse, ki iščete delo, da nas o tem obvestite.
- Skušali bomo ustvariti posredovalnico dela v pomoč tistim, ki to trenutno najbolj potrebujejo.

V SLOGI JE MOČ!

NAJLEPŠE DARILO
ZA MATERINSKI DAN

koncert
LOGAŠKEGA OKTETA

ESLOVENIA LIBRE

Fundador: MILOŠ STARE
Director: Valentín B. Debeljak
Propietario: Eslovenia Unida
Redacción y Administración:
RAMON L. FALCON 4158
(1407) BUENOS AIRES
ARGENTINA
Teléfono: (54-1) 636-0841
Telefax: (54-1) 636-2421

Glavni urednik:
Tine Debeljak ml.

Uredniški odbor:

Tone Mizerit, dr. Katica Cukjati,
Gregor Batagelj

Correo Argentino Suc. 7	FRANQUEO PAGADO Concesión N° 5775
	TARIFA REDUCIDA Concesión N° 3824
Registro Nac. de la Propiedad Intelectual N° 85.462	

Naročnina Svobodne Slovenije:
za Argentino \$ 55; pri pošiljanju po pošti
pa \$ 60; obmejne države Argentine 90
USA dol.; ostale države v obeh Amerikah
100 USA dol.; Evropa 110 USA dol.; Av-
stralija, Afrika, Azija 120 USA dol.; vse za
pošiljanje z letalsko pošto. Z navadno
pošto 75 USA dol. za vse države.

Čeke na ime „Eslovenia Libre“

Stavljenje in oblikovanje:

MALIVILKO - Telefax: (54-1) 362-7215

TALLERES GRÁFICOS VILKO S.R.L.
Estados Unidos 425 - Tel./Fax: 362-7215
(1101) Buenos Aires

OBVESTILA

ČETRTEK, 12. oktobra:

Salón Dorado Teatro Colón: Logaški oktet ob 17.30.

PETEK, 13. oktobra:

Mendoza: Logaški oktet.

SOBOTA, 14. oktobra:

Misijonska prireditev v Slovenski vasi ob 18. uri.

Srednješolski tečaj v Slovenski hiši.

Društvo Triglav: Logaški oktet ob 19.

NEDELJA, 15. oktobra:

Slavnostni koncert Logaškega okteta v Slovenski hiši ob 20.

V Našem domu San Justo ponovitev igre Marija Stuart ob 17. uri.

PONEDELJEK, 16. oktobra:

Srečanje z Johnom Corsellisom ob 19. uri v Slovenski hiši.

SREDA, 18. oktobra:

SKA: John Corsellis, Vetrinjski čudež ob 20 v Slovenski hiši.

ČETRTEK, 19. oktobra:

Slovenski dom v Carapachayu: Logaški oktet ob 20.

PETEK, 20. oktobra:

Bariloche: Logaški oktet.

SOBOTA, 21. oktobra:

SKA: kulturni večer: predavanje prof. dr. Helge Glušič: Slovenska emigrantska književnost ob 20 v Slovenski hiši.

Slovenski dom v San Martinu: Logaški oktet ob 20. uri.

NEDELJA, 22. oktobra:

40. SLOVENSKI DAN na Pristavi.

SOBOTA, 28. oktobra:

Srednješolski tečaj v Slovenski hiši.

SOBOTA, 4. novembra:

Srednješolski tečaj v Slovenski hiši.

SOBOTA, 11. novembra:

Profesorska seja Srednješolskega tečaja.

SOBOTA, 18. novembra:

Sklepna prireditev Srednješol. tečaja.

V nedeljo, 15. oktobra, ob 20
v Slovenski hiši